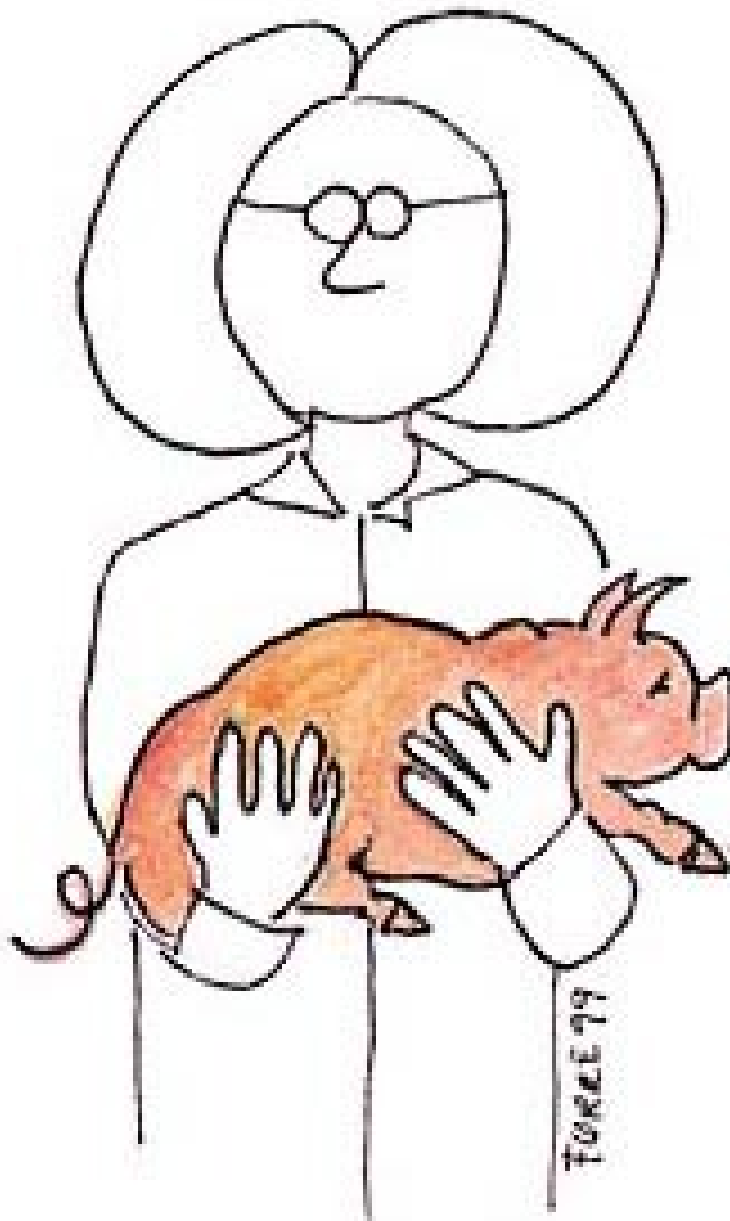

Xenotransplantasjon i nær fremtid?

AKTUELT

TOM SUNDAR

Email: tom.sundar@legeforeningen.no

Tidsskriftet

I fremtiden kan xenotransplantasjon bli et viktig supplement til allogen organtransplantasjon. Dermed vil også problemet med organmangel komme nærmere en løsning. For at xenotransplantasjon skal bli en realitet, må man kunne dempe de kraftige avstøtningsreaksjonene og eliminere trusselen om virusoverføring. De fysiologiske, metabolske og etiske konsekvensene av å bruke dyreorganer i mennesker må også avklares.

Etter hvert som andelen av eldre i befolkningen øker, vokser antall pasienter med behov for transplantasjon med 5–20 % i året (1). Ventetiden for hjertetransplantasjon har gått opp fra ca. 60 til 100 dager på 1990-tallet. Ca. 20 % dør i påvente av nytt hjerte. På verdensbasis står 150 000 pasienter på venteliste, mer enn to tredeler av dem vil aldri få organet de venter på.

Transplantasjonskirurg Arnt E. Fiane ved Rikshospitalet tror at de første pasientforsøkene med transplantasjon av griseorganer vil skje i utlandet innen tre år. Han mener xenotransplantasjon vil gi en rekke praktiske fordeler innen transplantasjonsmedisin.

– I dag får mange pasienter tilbud om nevroorgan som de må takke ja til der og da. Xenotransplantasjoner, derimot, vil foregå elektivt. Dette gir muligheter til nøyere planlegging. Transplantasjonen vil kunne tilpasses den enkelte pasienten bedre. På forhånd vil det være god tid til å matche vevstype i xenograft og mottaker, sier Fiane. Han tror også at genteknologiske teknikker vil kunne løse noen av problemene knyttet til avstøtning og infeksjonsfare.

– Og i år 2020 er xenotransplantasjon rutine?

– Ja, det tror jeg. Om 20 år vil nok den embryonale stamcelleteknologien ha kommet så langt at vi i noen tilfeller også kan bruke dyrkingsorganer.

Utvalg skal vurdere xenotransplantasjon

I desember 1999 oppnevnte Sosial- og helsedepartementet et utvalg som skal vurdere bruk av levende biologisk materiale fra dyr til mennesker. Dette skjer på samme tid som Sosial- og helsedepartementets lovforslag om et midlertidig forbud mot kliniske utprøvinger overleveres Stortinget. Det foreslås at forbudet gjelder frem til 1. januar 2003.

Fungerende ekspedisjonssjef Gerd Vandeskog i Sosial- og helsedepartementet sier at et midlertidig forbud innebærer en viktig tenkepause i påvente av utvalgets innstilling. – Før et endelig lovforslag legges frem, er det viktig å få en bred diskusjon om pasientforsøk med celler, vev og organer fra dyr, sier Vandeskog. Hun understreker at Norges holdning til dette spørsmålet samsvarer med oppfatningene innen EU.

Utvalget skal ledes av fylkesmann Inger Lise Gjørsv, Steinkjer. Departementet har gitt utvalget frist til neste årsskifte med å levere rapporten.

LITTERATUR

1. Fiane AE, Mollnes TE. Transplantasjon fra dyr til menneske. Tidsskr Nor Lægeforen 1999; 119: 4213–8.

Publisert: 20. januar 2000. Tidsskr Nor Legeforen.

© Tidsskrift for Den norske legeforening 2026. Lastet ned fra tidsskriftet.no 24. juni 2026.